

Kylylahti Copper Oy
Sänkinotkonkatu 2
83500 Outokumpu

Tätä lausuntoversiota on muokattu huomioiden henkilötietolain (523/1999) tavoitteet yksityisyyden suojasta.

Yhteysviranomaisen lausunto Kylylahti Copper Oy:n Luikonlahden rikastamon rikastuskapasiteetin lisäämistä koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Kylylahti Copper Oy on toimittanut 22.9.2011 Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle (jäljempänä Pohjois-Savon ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, YVA-laki) mukaisen arviointiohjelman, joka koskee Kaavin kunnan Luikonlahden kylässä sijaitsevan rikastamon rikastuskapasiteetin lisäämistä.

YVA-lain nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2006, YVA-asetus) 6 §:n hankeluettelon kohdan 2 a) mukaisesti YVA-menettelyä sovelletaan metallimalmien tai muiden kaivoskivennäisten louhintaan, rikastamiseen ja käsittelyyn silloin, kun irrotettavan aineksen kokonaismäärä on vähintään 550 000 tonnia vuodessa. Kylylahti Copper Oy suunnittelee rikastamon toiminnan laajentamista nykyisestä siten, että YVA-asetuksessa asetettu raja ylittyy. Näin ollen hankkeeseen sovelletaan YVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Hankkeen yhteysviranomaisena toimii YVA-asetuksen 8 §:n 1 momentin 1) kohdan mukaisesti Pohjois-Savon ELY-keskus.

HANKKEEN TIEDOT JA YVA-MENETTELY

Hankkeen nimi

Kylylahti Copper Oy, Luikonlahden rikastamon rikastuskapasiteetin lisääminen, Kaavi.

Hankkeesta vastaava

Kylylahti Copper Oy, Sänkinotkonkatu 2, 83500 Outokumpu. Hankkeesta vastaavan yhteyshenkilö on Kari Janhunen, puh. 040 549 1301.

Konsultti

Ramboll Finland Oy, Kirjastokatu 4, 70100 Kuopio. Konsultin yhteyshenkilö on Niko Karjalainen, puh. 050 306 0752.

Yhteysviranomainen

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue, Asemakatu 7, 70100 Kuopio. Yhteysviranomaisen yhteyshenkilö on Juha Perho, puh. 0400 769 466.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) tarkoitusta, sisältöä ja kulkua koskevat säännökset on kirjattu YVA-lakiin ja YVA-asetukseen.

YVA-lain 1 §:n mukaan arviointimenettelyn tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

YVA-lain 4 §:n 1 momentin mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavista hankkeista ja niiden muutoksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tämän lisäksi arviointimenettelyä voidaan YVA-lain 4 §:n 2 momentin mukaisesti soveltaa yksittäistapauksissa myös muihin kuin asetuksessa mainittuihin hankkeisiin.

YVA-menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan ja osallistuminen järjestämään. Yhteysviranomainen tiedottaa menettelyn vireilletulosta, asettaa ohjelman nähtäville ja varaa mahdollisuuden mielipiteiden ja lausuntojen antamiseen.

Nähtävillääolon päätyttyä yhteysviranomainen antaa ohjelmasta oman lausuntonsa. Yhteysviranomaisen lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava. Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle ja liittää mukaan myös kaikki muut ohjelmasta saamansa lausunnot ja mielipiteet.

Ohjelmavaiheen jälkeen hankkeesta vastaava arvioi hankkeensa ympäristövaikutukset. Arvioinnin pohjana käytetään arviointiohjelmaa sekä yhteysviranomaisen siitä antamaa lausuntoa. Arvioinnin tulokset hankkeesta vastaava kokoaa ympäristövaikutusten arviointiselostukseksi, joka toimitetaan yhteysviranomaiselle.

Yhteysviranomainen tiedottaa arviointiselostuksen valmistumisesta, asettaa sen nähtäville ja varaa mahdollisuuden mielipiteiden ja lausuntojen antamiseen. Nähtävillääolovaiheen päätyttyä yhteysviranomainen antaa oman lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa arviointiselostuslausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle.

YVA-menettelyssä ei myönnetä lupaa hankkeen toteuttamiselle, vaan se on päätöksentekoa edeltävää valmistelua ja asioiden selvittämistä.

Hankkeen tarkoitus ja sijainti

Hankkeesta vastaava Kylylahti Copper Oy on australialaisen Altona Mining Ltd:n tytäryhtiö Suomessa. Yhtiö on avaamassa Kylylahden kaivosta Polvijärvelle. Kaivoksesta louhittava malmi on tarkoitus kuljettaa rikastettavaksi Kaavin kunnan Luikonlahden kylässä sijaitsevalle rikastamolle. Rikastamolla on aiemmin ollut useita eri omistajia, viimeisimpänä näistä Finn Nickel Oy.

Itä-Suomen aluehallintoviraston 26.8.2011 tekemän ympäristölupapäätöksen mukaisesti Luikonlahden rikastamolla voidaan rikastaa Kylylahden kupari-koboltti -malmia 550 000 tonnia vuodessa. Lupapäätöksestä on valitettu, eikä se siten ole lainvoimainen. Aluehallintoviraston päätöksessä on kuitenkin annettu lupa aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta.

YVA-menettelyssä tarkastellaan Luikonlahden rikastamon rikastuskapasiteetin kasvattamista 800 000 – 1 000 000 tonniin malmia vuodessa sekä tästä johtuvaa laajennustarvetta rikastamon tuotantoprosesseihin ja rikastushiekan loppusijoituskapasiteettiin. Pääosa rikastettavasta malmista on tarkoitus tuoda Kylylahden kaivokselta. YVA-menettelyssä on mukana myös toteutusvaihtoehto, jonka mukaan Luikonlahdessa rikastettaisiin Kylylahden malmin ohella myös yhtiön muiden malmiesiintymien varantoja.

Arvioitavat vaihtoehdot

Arviointiohjelman mukaan Kylylahti Copper Oy:llä on tarkoitus arvioida ympäristövaikutuksia kolmelle eri toteuttamisvaihtoehdolle:

Vaihtoehto VE0: Kylylahden malmin rikastaminen kapasiteetilla 550 000 tonnia vuodessa. VE0 –vaihtoehdon tarkoituksena on toimia vertailuvaihtoehtona muille toteuttamisvaihtoehdoille ja kuvata tilannetta, jossa Luikonlahdella rikastetaan ainoastaan Kylylahden malmia nykyisen ympäristölupapäätöksen mukaisella kapasiteetilla. Toiminnassa syntyvä rikastushiekka mahtuu kokonaisuudessaan nykyiselle rikastushiekka-altaalle korottamalla altaan patoja. Tässä vaihtoehdossa Luikonlahden rikastamon ja Kylylahden kaivoksen toiminta-aika on noin kahdeksan vuotta.

Vaihtoehto VE1: Kylylahden malmin rikastaminen kapasiteetilla 800 000 tonnia vuodessa. VE1 –vaihtoehdon tuotantokapasiteetti vastaa likimäärin Kylylahden kaivoksen maksimituotantoa valitulla louhintamenetelmällä. Toiminnassa syntyvän rikastushiekan loppusijoituksen tilantarvetta selvitetään YVA-menettelyn aikana tehtävässä teknistaloudellisessa selvityksessä. Vaihtoehdossa Luikonlahden rikastamon ja Kylylahden kaivoksen toiminta-aika on noin kahdeksan vuotta.

Vaihtoehto VE2: Kylylahden malmin sekä Outokummun, Leppävirran ja Suomussalmen alueen malmien rikastaminen kapasiteetilla 1 milj. tonnia vuodessa. Vaihtoehdossa VE2 Luikonlahdella rikastetaan Kylylahden malmin ohella lisäsyötteenä ainakin joitakin seuraavista: Hautalammen malmia Outokummusta, Valkeisenrannan ja Särkiniemen malmeja Leppävirran Oravikoskelta sekä Hietaharjun ja Peuraahon malmeja Suomussalmen Kiannanniemeltä. Kylylahden ja muiden em. malmien tunnettu kokonaismäärä on noin 15 miljoonaa tonnia. Toiminnassa syntyvän rikastushiekan loppusijoituksen tilantarvetta selvitetään YVA-menettelyn aikana tehtävässä teknistaloudellisessa selvityksessä. Tämän vaihtoehdon mukaisessa toiminnassa rikastamon toiminta-aika on arviolta 15 vuotta.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset

YVA-lain 13 §:n 1 momentin mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. YVA-lain 13 §:n 2 momentin mukaisesti hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon. Luikonlahden rikastamon kapasiteetin nostaminen vaatii useiden eri lakien mukaisia lupia tai vaihtoehtoisesti muutosta jo voimassa oleviin lupapäätöksiin. Keskeisiä lupa- ja hyväksymismenettelyjä on kuvattu seuraavassa.

Hankkeen toteuttaminen vaatii ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisen ympäristöluvun muutoksen. Ympäristöluvassa käsitellään kattavasti toiminnan ympäristövaikutuksiin liittyvät keskeiset asiat kuten päästöt ilmaan ja veteen, jäteasiat, meluasiat jne. Lupaviranomaisena toimii Itä-Suomen aluehallintovirasto. Toteutuakseen hanke tarvitsee myös vesilain (264/1961) mukaisen luvan. Vesilupaa koskeva ratkaisu tehdään ympäristölupakäsittelyn yhteydessä ja lupaviranomaisena toimii Itä-Suomen aluehallintovirasto.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukainen luvantarve täsmenytty hankkeen suunnittelun edetessä. Alueelle rakennettavan infrastruktuurin toteuttaminen edellyttää kuitenkin lähtökohtaisesti rakennus- tai toimenpidelupia, jotka myöntää Kaavin kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Lupaharkinnan yhteydessä rakennusvalvontaviranomainen varmistaa muun ohessa sen, että kaavoitukselliset edellytykset rakentamiselle ovat olemassa.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) mukaisesti vaarallisten kemikaalien laajamittainen teollinen käsittely ja varastointi on luvanvaraista. Lupaviranomaisena toimii turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES. Vaarallisen kemikaalin

vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa tekemällä siitä ilmoituksen pelastusviranomaiselle tai eräissä tapauksissa TUKESille. Vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä ja rautatiellä säädetään puolestaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (719/1994).

Patoturvallisuuslain (494/2009) mukaisesti ennen käyttöönottoa pato on luokiteltava ja sille on hyväksyttävä vahingonvaaraselvitys ja tarkkailuohjelma. Patoturvallisuusviranomaisena toimii Kainuun ELY-keskus.

Painelaitteiden suunnittelua, valmistusta, asennuksia, korjauksia ja tarkastuksia sääntelee painelaitelaki (869/1999). Painelaitteiden turvallisuutta ja määräyksien noudattamista valvoo TUKES.

Pelastuslailla (379/2011) on säädetty mm. pelastussuunnitelmien laatimisvastuista sekä eri viranomaisten ja toiminnanharjoittajien välisestä yhteistyöstä.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Itä-Suomen ympäristölupavirasto myönsi 16.10.2008 ympäristöluvan sekä toiminnan aloitusluvan Luikonlahden kaivoksen ja rikastamon toiminnalle. Luvan hakijana oli Finn Nickel Oy. Lupapäätös tuli lainvoimaiseksi Vaasan hallinto-oikeuden antamalla päätöksellä 18.11.2010. Sittemmin Itä-Suomen aluehallintovirasto on Kylylahti Copper Oy:n hakemuksesta muuttanut Finn Nickel Oy:lle myönnettyä ympäristölupaa 26.8.2011 tekemällään päätöksellä. Tämä päätös ei ole lainvoimainen, koska siitä on tehty valitus Vaasan hallinto-oikeuteen. Aluehallintoviraston päätökseen sisältyy kuitenkin lupa aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta. Nyt vireillä oleva YVA-menettely ei ole suoraan kytköksissä edellä kuvattuun vielä keskeneräiseen ympäristölupamenettelyyn, koska aluehallintoviraston lupapäätös sallii tuotannon kapasiteetilla 550 000 tonnia malmia vuodessa. Tuotannon nostaminen yli 550 000 tonniin vuodessa edellyttää uutta hakemusta ympäristöluvan muuttamiseksi. Itä-Suomen aluehallintovirasto ei saa tehdä muutosta koskevaa päätöstä ennen kuin sillä on käytössään hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen siitä antama yhteysviranomaisen lausunto.

Kylylahden kaivoksen ympäristövaikutuksia on selvitetty 31.5.2006 valmistuneessa ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa, josta Pohjois-Karjalan ympäristökeskus on antanut yhteysviranomaisen lausunnon 4.10.2006. Kylylahden kaivoksen YVA-menettelyssä ei tutkittu vaihtoehtoa, jossa malmi kuljetettaisiin rikastettavaksi Luikonlahdelle. Tämän vuoksi erityisesti liikennevaikutusten arviointiin tulee kiinnittää Luikonlahden rikastamon YVA-menettelyssä huomiota.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Pohjois-Savon ELY-keskus on kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Kaavin kunnan ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen ilmoitustauluilla 6.10.2011 – 9.11.2011 välisenä aikana. Kuulutus on julkaistu Koillis-Savo –lehdessä 6.10.2011. Arviointiohjelma on ollut nähtävillä arviointimenettelyn ajan Kaavin kunnanvirastossa ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat –vastuualueella. Arviointiohjelmaan on voinut tutustua myös internetissä osoitteessa www.ely-keskus.fi/pohjois-savo/yva. Arviointimenettelyn alkamisesta ja arviointiohjelmasta on tiedotettu myös 4.10.2011 julkaistulla tiedotteella.

Hanketta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva yleisötilaisuus on järjestetty Kaavin kunnanviraston valtuustosalissa 19.10.2011.

Pohjois-Savon ELY-keskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausuntoja ja mielipiteitä viranomaisilta, muilta tahoilta ja kansalaisilta 9.11.2011 mennessä.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Pohjois-Savon ELY-keskukselle toimitettiin arviointiohjelmasta yhteensä kuusi lausuntoa ja mielipidettä. Pohjois-Savon ELY-keskus toimittaa kopian kaikista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä Kylylahti Copper Oy:lle tämän lausunnon liitteinä.

Arviointiohjelmasta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden keskeinen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä sisältö oli yhteysviranomaisen mielestä seuraava:

Henkilö A.A. toteaa mielipiteessään, että hänen omistamansa kiinteistö sijaitsee purkuojan läheisyydessä ja kiinteistöllä olevan kaivon veden metallipitoisuudet ovat vuodesta 2000 lähtien kohonneet. Henkilö ei ole vakuuttunut selityksistä, joiden mukaan pitoisuuksien kohoaminen johtuisi pelkästään kallioperästä. Hän esittää käsityksensä, että purkuojalla täytyy olla ainakin jonkinlainen syy-yhteys metallipitoisuuksien kohoamiseen. Hän esittää, että mahdollisuus haittojen korjaamiseen aiempien tai uuden toiminnanharjoittajan vakuuksien avulla tulee selvittää, koska kaivoveden käyttö talousvetenä saattaa olla terveydelle vaarallista.

Lisäksi henkilö esittää, että purkuojan purkautumisalueen pohjan haitta-ainepitoisuudet tulisi määrittää pohjasedimenttinäytteistä. Rikastamohankkeen vaikutukset Luikonlahden kalakantoihin tulee myös huomioida. Kalakannat ovat nykyisin tyydyttävällä tasolla ja viimeisten 2-3 vuoden aikana tilanne on ollut jopa hyvä. Aiemmin tilanne oli paljon huo-

noppi monien kalalajien osalta. Heinälammen patojen pitävyys on sekin huomioitava, samoin on huomioitava myös ylivuotojuoksutukset ja niiden ajankohdat. Arvioinnissa on myös huomioitava yllättäviin tilanteisiin varautuminen. Yllättävistä tilanteista on myös tiedotettava niille, joita asia koskee.

Henkilö B.B/Luikonlahden lomakylä esittää mielipiteenään, että rikastamon kapasiteetin nostamiseen tähtäävä hanke tulee torjua arviointiohjelmasta ilmenevin perustein. Toteutuessaan hanke aiheuttaisi korvaamattomia menetyksiä ihmisille ja luonnolle. Jo pelkästään nykyisen lupapäätöksen mahdollistama rikastuskapasiteetti tulee aiheuttamaan mittaamattomat vahingot alueella. Rantakiinteistöjen arvo laskee ja mahdollisuus (matkailu)elinkeinoon harjoittamiseen häviää.

Henkilö huomauttaa mielipiteessään, että suunniteltu laajennushanke muuttaa merkittävästi rikastamon toimintaa ja laajentaa sen vaikutus- aluetta. Edellä mainitusta aiheutuu hänen mukaansa monenlaista haittaa lähiseudun asukkaille: *Malmikuljetusten merkittävästä lisääntymisestä* (kasettirekka noin joka neljäs minuutti aamuvarhaisesta iltamyöhään) aiheutuvat melu-, pöly- ja liikenneturvallisuusongelmat tulisivat lopullisesti tuhoamaan Luikonlahden lomakylän harjoittaman loma-asuntojen vuokraustoiminnan. Pelkästään jo vaihtoehdon VE0 mukaisella tuotantovolyymilla (550 000 t/v, rekka joka 7. minuutti) tilanne muuttuu kestäättömäksi. Henkilö vaatiikin, että ennen kuljetusten sallimista maantietä tulee ehdottomasti parantaa ja Luikonlahden alueelle asettaa 50 km/h nopeusrajoitus. *Rikastushiekka-altaiden laajentaminen ja korottaminen* tulee henkilön mukaan väistämättä lisäämään ihmisille vaarallisten mineraalien liukenemista pohjaveteen. Tällä on vaikutuksia myös henkilön ja hänen edustamansa tahon vedenottamoon, josta saatavan veden nikkelipitoisuus jo nykyisellään ylittää talousvedelle asetetun ylärajan aiemman rikastamatoiminnan johdosta. Kyseistä vettä ei voida nykyisin käyttää juomavetenä kuin vain poikkeustilanteissa. *Kaivosyhtiön suunnittelema apualueiden merkittävä laajennus* Heinälammen länsipuolelle tuhoaisi muiden virkistysarvojen ohella loma-asiakkaita palvelevan luontopolun opastauluineen. Apualueena on jo nykyisellään häneltä lunastettua maata noin 20 ha:n verran lomakyläalueen reunaan asti ulottuvana. *Rikastamon jätevesien laskeminen Lui- konlahteen* tuhoaisi järven kokonaan, kun otetaan huomioon jätevesien suuri määrä eli noin 500 000 m³ vuodessa. Edellä mainitut esimerkit johtavat henkilön mukaan siihen, että Luikonlahden rantakiinteistöjen arvo laskee nykyisestäään.

Henkilö tuo esille, että arviointiohjelma on täynnä lisärikastusoikeuksia hakevan yhtiön eduksi olevia epätarkkuuksia. Tästä esimerkkinä mm. se, että rikastamon tavoitteena on VE2:n mukainen toiminta, mutta toiminnasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia on kuvattu noin puolta pienemmän VE0:n mukaisesti. Hänen mukaansa arviointiohjelmaa tarkasteltaessa on muistettava, että Kylylahti Copper Oy:n ympäristölupaa ja toiminnan aloittamislupaa koskeva hakemus perustuivat ainakin loma-

kylää koskevilta osin vääriin tietoihin. Tämän hän on myös tuonut esiin Vaasan hallinto-oikeudelle ympäristölupapäätöksestä tekemässään valituksessa. Sitten kaivosyhtiö on kieltänyt häneltä liikennöinnin apualueen kautta kaivostoiminnan vuoksi eristykseen jääneelle tilanosalle.

Henkilö huomauttaa myös, että rikastamatoiminnan vaikutuksia tulee tarkastella huomioon ottaen kaivostoiminnan johdosta alueella jo aiemmin aiheutuneet ympäristövaikutukset. Se, että rikastamatoiminta on alueella saanut jatkua korvauksetta 40 vuotta, ei voi olla peruste vaikutusten tarkastelematta jättämiseen. Yleisesti ottaen vaatimuksena on, että kaivos- ja rikastamatoiminnasta aiheutuvat haitat on korvattava alueen asukkaille siten kuin perustuslaissa ja kaivoslaissa edellytetään.

Koillis-Savon luonnonystävät ry toteaa, että arviointiohjelma on hyvin laadittu. Arvioinnissa olisi kuitenkin selvitettävä myös se, mikä on rataverkoston käytön mahdollisuus tuotannon eri vaiheissa. Ratakuljetusten mahdollisuuksia ja hyötyjä on vertailtava suhteessa maantiekuljetuksiin. Arvioinnissa tulisi myös pohtia, voitaisiinko rikastushiekka-altaista johtuvia mahdollisia tilapäisiä pölyhaittoja ehkäistä esimerkiksi sadettamalla. Erityisen tärkeänä yhdistys pitää seuraavien seikkojen huomioon ottamista: Lähialueen asukkaiden kuuleminen, vesistöjen laadun tarkkailu ja saastumisen ehkäiseminen, mahdollisten riskien ja niiden ympäristövaikutusten arviointi sekä valmius tehostettuun tarkkailuun ja toimenpiteisiin, toiminnassa hyödynnettävän ympäristön tilaa koskevan tiedon laatu ja kattavuus (pitkän ajan seurantatiedot ja uusien mahdollinen tieto esim. Minera-hankkeesta), toiminnan pitkäaikaistarkastelu ja varautuminen toiminnan lopettamisen jälkeiseen aikaan jälkihoitosuunnitelmin ja vakuusrahastoin. Lopuksi yhdistys huomauttaa, että se olisi halunnut saada linnusto- ja luontokartoitusten tulokset nähtäväkseen jo arviointiohjelmavaiheessa.

Pohjois-Savon liitto täydentää lausunnossaan arviointiohjelmassa esitettyä kaavoitustilannetta seuraavasti: Vuonna 1995 vahvistetussa Koillis-Savon seutukaavassa, joka on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisin oikeusvaikutuksin, hankealueen pohjoisosa on esitetty merkinnällä erityistoimintojen alue, liikkuminen rajoitettua, ER1 42.780 Luikonlahti. Lisäksi alueella on sähköasema, ET1, ja sähkönsiirtolinjat. Ympäristöministeriö vahvistanee Pohjois-Savon maakuntakaavan 2030 vielä vuoden 2011 aikana. Maakuntakaavassa hankealue on esitetty kaivostoimintojen alueeksi, EK 42.780, Luikonlahti. Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kaivosalueet. Merkintään liittyy suunnittelumääräys, jonka mukaan alueen käytön suunnittelussa tulee erityisesti huomioida toiminnasta aiheutuvat vesistövaikutukset. Kaivostoimintojen aluetta ympäröi suojavyöhyke sv-21 42.810, Luikonlahti. Merkinnällä osoitetaan jätteenkäsittelyalueiden ja kaivostoimintojen alueiden sekä puolustusvoimien varikkoalueiden suojavyöhykkeet. Kaivostoimintojen alueiden suojavyöhykkeisiin liittyy suunnittelumääräys: Suunniteltaessa alueen käyttöä on huomioitava kaivostoiminnasta aiheutuvat ympäristölliset haittatekijät sekä alueella oleva

onnettomuusvaara. Suunniteltaessa alueen käyttöä on palo- ja pelastusviranomaisille ja toiminnanharjoittajalle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen. Hankealueelle on esitetty uusi yhdys- tai sivurata ja sähkönsiirtolinjat. Lisäksi hankealue sisältyy virkistys- ja matkailuvyöhykkeeseen (kehittämisperiaattemerkintä). Kummassakin kaavassa malmin kuljetusreitit on esitetty seututeinä. Rikasteen kuljetusreittejä ei ohjelmassa ole esitetty.

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus patoturvallisuusviranomaisen ominaisuudessa toteaa, ettei sillä ole huomautettavaa arviointiohjelmasta. YVA-vaiheessa teknistaloudellisessa tarkastelussa olisi kuitenkin hyvä tehdä padoille alustavia vakavuuslaskelmia, joilla pyritään varmistamaan, että tarkastelussa olevat vaihtoehdot on mahdollista toteuttaa patoturvallisuuslain, -asetuksen ja –oppaan mukaisesti.

Itä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat – vastuualue esittää ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista lausuntoon seuraavaa:

Arviointiohjelmassa rikastuslaitoksen toimintaprosessi on kuvattu hyvin. Ympäristön nykytilakuvaus on ympäristöseikkojen osalta esitetty kattavammin kuin ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin osalta. Kohdassa 7.8 ”Asutus ja yhdyskunta” asutus ja elinkeinot on esitetty hyvin yleisellä tasolla ja Luikonlahden kylän vastaava kuvaus puuttuu kokonaan. Kohdassa 7.4 ”Vesistön käyttö” mainitun kalastustiedustelun ja kalojen raskasmetallipitoisuus tutkimustulokset pohjautuvat noin kymmenen vuoden takaisiin selvityksiin.

Hankkeelle ei ole asetettu seurantaryhmää eikä arviointiin osallistuvia asiantuntijoita ole esitetty.

Lähivaikutusaluerajaus (kuvassa 15) ei ole riittävä arvioitaessa ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia. Lähivaikutusalueen lisäksi ihmisiin kohdistuvien vaikutusten tarkastelu-alueeseen tulisi sisällyttää Luikonlahden kylän alue ja myös vesistövaikutusten arviointialue (kuva 16) sekä eri hankevaihtoehtojen mukaisten malmin kuljetusreittien vaikutusalueet.

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on mahdotonta arvioida määrittelemättä vaikutusten tarkastelualueita. Vaikutuksien arvioinnissa pitää ensin määrittää vaikutusten arviointialue, jolla asuviin tai muutoin oleskeleviin ihmisiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan. Vapaa-ajan asutus tulee ottaa myös huomioon.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmiksi on esitetty yleisötilaisuuksia, kyselyjä ja haastatteluja. Arviointiohjelmassa ei ole kuvattu arvioinnissa käytettäviä asiantuntijoita, mitä kyselyssä kysytään ja keneltä, missä laajuudessa kysely lähetetään eikä sitä keitä tullaan haastattelemaan.

Aluehallintovirasto pitää tärkeänä asukkaiden kuulemista ja asukaskyselyn suorittamista. Kysely tulisi lähettää vaikutusten tarkastelualueen ja malmin kuljetusreittien varrella sijaitseville talouksille ja vapaa-ajan kiinteistöjen omistajille.

Kyselylomake ja mahdollisen haastattelun kysymykset tulisi liittää arviointiselostukseen ja arviointiselostuksessa tulisi mainita ne asiantuntijat, jotka tekivät ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin.

Itä-Suomen aluehallintoviraston mielestä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytettävät menetelmät tulisi olla sellaisia, että ne antavat mahdollisuuden vuorovaikutukseen ja että sosiaali- ja ympäristöterveydenhuollon asiantuntijoita käytetään täydentämään ja tulkitsemaan hankittua arviointiaineistoa.

Ympäristövaikutusten arvioinnin yhtenä tavoitteena on lisätä hankkeen vaikutusalueen väestön tiedonsaantia hankkeen ympäristövaikutuksista ja mahdollisuuksia osallistua hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia varten tulee selvittää hankkeen vaikutuksen arviointialueen väestörakenne, väestömäärä, pysyvän ja vapaa-ajan asuinkiinteistöjen ja myös muiden häiriintyvien kohteiden kuten päiväkotien, koulujen ja vanhainkotien sekä talousvesikaivojen sijainti. Arvioinnissa tulisi esittää edellä mainittuihin kohteisiin kohdistuvat vaikutukset.

Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa on oleellista tietää, millaista asutusta ja toimintaa vaikutusten arviointialueella on: haittaako/estääkö hanke asukkaiden ja muiden häiriintyvien kohteiden kuten päiväkotien, koulujen ja vanhainkotien tämän hetkistä asumista ja olemista sekä elinkeinonharjoittamista sekä rajoittaako malmin kuljetusliikennöinti asukkaiden tai erityisryhmien kuten koululaisten tai vanhusten liikkumista. Onko hankkeella vaikutusta talousvesikaivojen veden riittävyyteen ja laatuun.

Tällaisessa hankkeessa turvallisuuskysymykset ovat oleellisia arvioitava asioita ja myös haittojen lieventämistoimet ja seuranta.

Arviointiohjelman lähteisiin tulisi lisätä arviointiohjelmassa mainitun STM:n oppaan lisäksi myös terveyden ja hyvinvointilaitoksen ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia koskeva ohje ja ottaa se myös huomioon vaikutusten arvioinnissa: THL:n (entisen Stakesin) IVA ohjeet:

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi, IVA
(<http://info.stakes.fi/iva/FI/index.htm>).

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankekuvaus

Arviointiohjelmassa on kerrottu selkeästi hankkeen nimi- ja sijaintitiedot. Hankkeesta vastaavan, konsultin ja yhteysviranomainen yhteys- ja muut tiedot on asianmukaisesti esitetty.

Hankkeen tarkoitusta ja tavoitteita on kuvattu riittävästi. Hankkeen tarpeellisuuden hahmottamiseksi arviointiselostuksessa on aiheellista kuvata sitä, miksi Kylylahden kaivoksen malmit on päädytty rikastamaan Luikonlahdella. Tämä ennen kaikkea sen vuoksi, että 31.5.2006 valmistuneessa Kylylahden kaivoksen YVA-selostuksessa on aikanaan tutkittu uuden rikastamon rakentamista kaivosalueen läheisyyteen. Nyt laadittavaksi tulevassa YVA-selostuksessa tulee ainakin yleisellä tasolla kuvata niitä mahdollisia hyötyjä ja haittoja, joita malmin rikastamisesta Luikonlahdella aiheutuu kun vaihtoehtona olisi ollut rikastamon perustaminen Kylylahden kaivoksen läheisyyteen. Näin osalliset voivat itse muodostaa käsityksensä hankkeen tarpeellisuudesta ja sijaintipaikan sopivuudesta.

Hankekokonaisuus on määritelty arviointiohjelmavaiheen edellyttämällä tarkkuudella. Rikastamon toimintaperiaate ja varsinainen rikastusprosessi on kuvattu selkeästi. Arviointiselostuksessa tulee kuitenkin tuotantovaiheen lisäksi tarkastella hankkeen koko elinkaarta, koska rikastamotoiminnan ympäristövaikutukset jatkuvat vielä tuotannon päättymisen jälkeenkin. Arviointiselostuksessa tulee kokonaiskuvan hahmottamiseksi kuvata myös Luikonlahden rikastamohankkeen liittymistä ohjelmassa mainittuihin Kylylahden, Outokummun, Suomussalmen ja Leppävirran kaivoshankkeisiin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä Luikonlahden rikastamon ja Kylylahden kaivoksen välisiin yhteyksiin, koska pääosa rikastettavasta malmista on peräisin Kylylahden kaivokselta.

Hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulua on kuvattu arviointiohjelmavaiheen edellyttämällä tarkkuudella. YVA-menettelyn aikataulu ja eteneminen on esitetty selkeästi. Arviointiselostuksen ennakoidaan valmistuvan helmikuussa 2012. Tavoitetta voi pitää kunnianhimoisena arviointien suorittamisen näkökulmasta. Aikataulua tulee tarvittaessa tarkastaa siten, että kaikki selvitykset ja arvioinnit ennätetään tehdä riittävän laadukkaasti.

Arviointiohjelmassa on kuvattu riittävällä tarkkuudella hankkeen toteuttamiseksi tarvittavia lupa- ja hyväksymismenettelyjä. Arviointiselostuksessa on esitettävä hankkeen tarvitsemat luvat ja kuvattava vähintäänkin yleisellä tasolla myös se, mitkä ovat osallisten vaikutusmahdollisuudet kussakin lupamenettelyssä. Koska kyseessä on olemassa oleva toiminta, on myös lupa- ja kaavoitustilanne kuvattava ja tarvittaessa päivitettävä arviointiselostukseen.

Vaihtoehdot ja niiden käsittely

YVA-asetuksen mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä hankkeen vaihtoehdot, joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen, jollei tällainen vaihtoehto erityisestä syystä ole tarpeeton. Luitonlahden rikastamohankkeen arviointiohjelmassa niin sanotuksi nollavaihtoehdoksi (VE0) on valittu tuotanto kapasiteetilla 550 000 tonnia vuodessa. Tämänhetkinen lupatilanne käytännössä mahdollistaa Luitonlahden rikastamon toiminnan aloittamisen VE0:n mukaisella kapasiteetilla. YVA-menettelyn tarkoituksena on selvittää toiminnan laajentamista entisestään. Tämän vuoksi valittua nollavaihtoehtoa voidaan tässä tapauksessa pitää perusteltuna. VE0 –vaihtoehdon mukaisia vaikutuksia arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon myös ne vaikutukset, jotka ovat peräisin alueella aiemmin harjoitetusta kaivos- ja rikastamotoiminnasta. Vaikutusten arviointi ei siis saa rajautua vain tulevasta toiminnasta tapahtuvaan lisäkuormitukseen.

VE0:n lisäksi arviointiohjelmassa esitetään rikastamolle kaksi varsinaista laajennusvaihtoehtoa (VE1 ja VE2). Nämä on kuvattu varsin yleispiirteisesti, mikä sinänsä on hyväksyttävää arviointiohjelmavaiheessa. Arviointiselostukseen totuttamisvaihtoehtoja on kuitenkin täsmennettävä. Varsinkin toiminnassa syntyvän rikastushiekan loppusijoituspaikkojen tilantarve ja sijoittumispaikat tulee esittää arviointiselostuksessa riittävällä tarkkuudella, jotta tietojen pohjalta on mahdollista muodostaa käsitys hankkeesta ja sen vaikutusalueesta. Myös lisääntyvien suotovesien käsittelytarve on selostuksessa arvioitava.

Arviointiselostuksessa vaihtoehtojen vaikutukset on pyrittävä selvittämään tasapuolisesti. Vaihtoehtojen vertailun pohjana on käytettävä kunkin vaihtoehdon vaikutuksia ihmisiin, luontoon, yhdyskuntarakentamiseen ja luonnonvarojen hyödyntämiseen. Tämän lisäksi on kiinnitettävä huomiota myös em. vaikutusten keskinäisiin suhteisiin. Vaikutusten merkittävyyden arvioimisessa tulee huomioida, että merkittävyyden suuruuden ja laadun ratkaisee se mistä arvo- ja kokemusmaailmasta asiaa lähestytään. Arvotettaessa eri vaikutusten merkittävyyttä arviointiselostusta varten tulee hyödyntää laajaa asiantuntijajoukkoa ja erityisesti hankkeen vaikutusalueella asuvia asukkaita. Mikäli arvioinnin epävarmuustekijät vaikuttavat merkittävyyden arviointiin, tulee tämäkin kertoa arviointiselostuksessa.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Yleistä

Arviointiselostuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että hanketta koskevat selvitykset ovat sekä sisällöllisesti että alueellisesti riittävän kattavia, monipuolisia ja luotettavia.

Arviointiohjelmassa on esitetty yleisellä tasolla ne olemassa olevat suunnitelmat ja selvitykset, joihin tehtävä arviointi pohjautuu. Esitystä on

pidettävä pääosiltaan riittävänä. Hanke sijoittuu alueelle, jonka olosuhteet tunnetaan varsin hyvin. Arviointiohjelmassa esitettyjä lisäselvityksiä yhdistettynä pitkän ajan seurantatietoihin ja MINERA-tutkimushankkeen yhteydessä syntyneeseen aineistoon voidaan pitää laatunsa ja kattavuutensa puolesta riittävänä tausta-aineistona. Tärkeää on keskittyä siihen, miten tuotanto eri volyyymeilla vaikuttaa alueen nykytilaan; lisääkö tai vähentääkö tuotannon kasvattaminen vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä tai muuttuvatko vaikutusten väliset suhteet.

Käytettävät arviointimenetelmät on kuvattu arviointiohjelmassa varsin yleispiirteisesti. Kaikilta osin ei käy selville arvioinnin tekijät ja heidän asiantuntemuksensa ko. vaikutuksen arvioimiseen. Myös MINERA-hankkeen yhteydessä tehtyjä tutkimuksia on kuvattu monin paikoin niin yleispiirteisesti, että niiden soveltuvuutta arviointiselostuksen tarpeisiin ei ole mahdollista arvioida. Yleispiirteisyys on hyväksyttävää arviointiohjelmavaiheessa, mutta arviointiselostuksessa edellä mainitut seikat on tuotava ilmi.

Tietojen analysoinnissa tulee käyttää asianomaiseen alaan perehtyneitä asiantuntijoita, joilla on kokemusta ao. vaikutusten luotettavasta arvioinnista sekä käyttää riittävästi aikaa luotettavien lähtötietojen keräämiseen. Hankkeen aikataulu ei saa olla esteenä luotettavien lähtötietojen hankkimiselle ja arvioinnin suorittamiselle.

Vaikka esitetyt vaikutusten tarkastelualueet ovat ennakkoon arvioiden oikeankaltaisia, tulee niitä arvioinnin yhteydessä laajentaa, mikäli arviointitulokset antavat siihen aiheutta. Tämä koskee etenkin rikastushiekka-alueiden sijoittumista ja hankkeen liikennevaikutuksia.

Vaikutusten selvittämisen lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, että menettelyn aikana myös etsitään keinoja haitallisten vaikutusten vähentämiseksi. Näitä on myös kuvattava arviointiselostuksessa.

Vaikutukset luontoon, kasvillisuuteen ja eläimistöön

Arviointiohjelmassa jo tehdyiksi esitettyjä luonto- ja linnustoselvityksiä sekä muita selvityksiä voidaan pitää riittävänä. Turulanvaaran Natura-alueen sijainti huomioon ottaen Natura-vaikutusten arviointiin ei ole tarvetta. Jatkotyössä tulee huomioida, että edellä mainittu selvitysten riittävyys on osittain riippuvaista siitä, mihin ja missä laajuudessa rikastushiekka-altaita ollaan laajentamassa.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, maisemaan ja virkistyskäyttöön

Yhdyskuntarakenteeseen, maisemaan ja virkistyskäyttöön liittyvissä arvioinneissa tulee huomioida Kaavin kunnan ja alueen asukkaiden näkemykset.

Toiminta sijoittuu ympäristöön, jossa on jo aiemmin ollut vastaavantyyppistä toimintaa. Arviointiselostukseen tulisi kuitenkin sisällyttää mai-

semasovite rikastushiekka-altaasta sen maksimikorkeudella, koska on oletettavaa, että altaasta tulee näkyvä maisematekijä. Arvioinnissa on otettava huomioon hankkeen mahdolliset vaikutukset Luikonlahden kylärakenteeseen ja sen kehittymiseen.

Alueen kaavoitustilanne on selvitettävä ja esitettävä arviointiselostuksessa. Kaavin kunta on mm. aiemmin suunnitellut uusien asuntotonttien kaavoittamista kunnan omistamille maa-alueille Luikonlahdessa. Hankkeen vaikutusalueelle sijoittuu myös Saarijärvi-Vaikkajoki rantaosayleiskaava, johon on osoitettu myös uusia rakennuspaikkoja Retuselle.

Vesistö- ja pohjavesivaikutukset

Arvioinnissa ja arviointiselostuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota hankkeen vesistövaikutuksiin. Vesistövaikutuksia on tarkasteltava kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon niin ihmisiin kuin luontoympäristöönkin kohdistuvat vaikutukset.

Vesistövaikutuksia tarkasteltaessa lähtökohdaksi on otettava vesistöjen nykytila, jossa on jo nähtävissä alueella aiemmin harjoitetusta kaivos- ja rikastamotoiminnasta johtuva kuormitus. Arviointiselostuksessa tuleekin VE0:n osalta kuvata sitä, miten aiempi toiminta on alueen ympäristöön vaikuttanut. VE1:n ja VE2:n osalta on arviointiselostuksesta käytävä ilmi, millaisia vaikutuksia tuotannon laajentamisella nykyisestään olisi. Aiempien vaikutusten huomioon ottamisen ja kokonaisvaltaisen tarkastelun tärkeyttä korostaa se, että Luikonlahden kaivospiiriä koskevat luvat ja velvoitteet ovat siirtyneet Kylylahti Copper Oy:lle.

Vesistövaikutuksia on arvioitava kunkin toteutusvaihtoehdon osalta yhteismitallisesti siten, että vaihtoehtojen välinen vertailu on mahdollista. Arvioinnin tulokset tulee esittää selkeästi ja ymmärrettävällä tavalla. Samoin on myös selkeästi tuotava esille mahdolliset arvioinnin epävarmuustekijät.

Arvioinnissa tulee hyödyntää MINERA-hankkeen yhteydessä saatujen tietojen lisäksi myös pitkän ajan seurantatietoja. Käytettyjen pohjatietojen soveltuvuutta on kuitenkin arvioitava kriittisesti ja arvioinnin pohjana käytettävä uusinta tietoa kaivos- ja rikastamotoiminnan mahdollisista ympäristövaikutuksista ja haitta-aineista (mm. nikkeli, sulfaatti, arseeni).

Rikastushiekka-altaan koon kasvaessa siitä suotautuvan veden määrä oletettavasti kasvaa. Kosteikkojen mitoitusta on tarkasteltava siitä näkökulmasta tarvitseeko Suurisuon kosteikkoaluetta laajentaa tai sen toimintaa muutoin tehostaa.

Pohjavesivaikutusten osalta on varmistettava, että alueella sijaitsevien kaivojen sijainti on tiedossa. Aiemman kaivostoiminnan ja hankkeen vaikutukset kaivojen vedenlaatuun ja -määrään on myös arvioitava.

Melu-, pöly-, haju- ja värinävaikutukset

Meluvaikutuksia tarkasteltaessa on otettava huomioon hankealueen ja läheisten tieosuuksien lisäksi myös muut alueet, mikäli liikenteestä aiheutuu merkittävää lisäystä melutasoon.

Värinävaikutuksia arvioitaessa on huomioitava myös Kaavin keskustajaman läpi mahdollisesti suuntautuvat malmikuljetukset, koska tielle rakennetut hidastetöyssyt saattavat lisätä värinä- ja meluhaittoja.

Alueen asukkaat ovat aiemmin valittaneet ajoittain esiintyvistä pölyhaittoista. Arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota varsinaisen rikastamotoinnin (murskaus, rikastehiekka-alueet) ohella myös liikenteen lisääntymisestä mahdollisesti aiheutuviin pölyhaittoihin (kuorma, tien pinta) ja niiden merkitykseen taajamille ja tienvarsiasutukselle.

Sosiaaliset vaikutukset ja vaikutukset ihmisten terveyteen

Sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten tarkastelu on arviointiohjelmassa esitetty yleisellä tasolla, mutta ohjelmavaiheeseen nähden riittävästi. Arviointiohjelmassa mainitun STM:n oppaan lisäksi sosiaalisten vaikutusten arviointia suunniteltaessa ja tehtäessä tulee huomioida myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (aiemmin Stakesin) IVA – ohjeet.

Sosiaalisten vaikutusten arviointia varten vaikutusalueelta on koottava riittävät taustatiedot elinoloista ja sosiaalisen ympäristön tilasta. Vaikutuksia nykyisten asuttujen kiinteistöjen asumismahdollisuuksiin, loma-asuntojen käyttömahdollisuuksiin, elinkeinojen harjoittamiseen, maankäyttöön, ihmisten virkistysmahdollisuuksiin, viihtyvyyteen, liikkumiseen, turvallisuuteen, työllisyyteen on vähintäänkin tarkasteltava arviointiselostuksessa. Arvioinnissa on käytettävä asiantuntijoita ja arviointiselostuksesta tulee käydä ilmi, millaisiin pohjatietoihin (mm. tehty asukaskyselyt) arviointi perustuu.

Arviointiohjelmassa esitetyt arviointitekijät (kalojen ja sienten raskasmetallipitoisuus, melu, ilmanlaatu, talousvesi, elintarvikkeet, uimavedet ja maaperä) ovat sinällään riittäviä terveysvaikutusten arvioinnin lähtökohdaksi. Terveysvaikutusten kannalta on oleellista selvittää kunkin tarkasteltavan toteutusvaihtoehdon vaikutukset ihmisten terveydellisiin oloihin. Tämän lisäksi tulee esittää vaihtoehtojen keskinäinen vertailu.

Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen

Pohjois-Savon ELY-keskus pitää erityisen tärkeänä, että hankkeen liikenteelliset vaikutukset mukaan lukien mahdollisuus raidekuljetuksiin selvitetään. Nyt toteutettavaksi aiotulla hankkeella on liikennettä lisäävä vaikutus. Erityisesti liikenteen lisääntyminen tulee näkymään Kylylahden kaivoksen ja Luikonlahden rikastamon välisinä malmi- ja rikastekuljetuksina.

Vuonna 2006 valmistuneessa Kylylahden kaivoksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ei tutkittu toteutusvaihtoa, jossa kaivoksesta louhittava malmi rikastettaisiin Luikonlahdessa. Aiemmin tehtyä liikennevaikutusten arviointia onkin nyt mahdollista täydentää tarpeellisilta osin.

Liikenteelliset vaikutukset tulee arvioida perusteellisesti, kiinnittäen erityisesti huomiota niihin alueisiin, joissa raskaan liikenteen määrissä, suuntautumisessa ja ajallisessa vaihtelussa on erityistä merkitystä. Malmikuljetusten lisäksi on samoilla tekijöillä arvioitava myös rikasteiden kuljetuksesta aiheutuvat liikenteelliset vaikutukset.

ELY-keskus korostaa, että liikenteen osalta tarkastelu ei saa rajoittua vain hankkeen lähivaikutusalueelle. Arviointiselostuksessa on huomioitava erikseen myös taajamat (esim. Kaavi ja Juuka) sekä muu tienvarriasutus, mikäli arvioinnin johdosta käy ilmeiseksi, että hankkeesta aiheutuu näihin kohdistuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Arvioinnin yhteydessä on tarvittavilta osin oltava yhteydessä tienpitöviranomaiseen (Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri-vastuualue), kuntiin ja kuultava tienvarren asukkaita. Yhteistyöllä ja eri näkökohtien huomioon ottamisella on mahdollisuus estää ennakolta mahdollisia tulevia ongelmia.

Arvioinnissa on huomioitava myös rikastamon toiminnan vaikutukset seututien 506 rakenteisiin, käyttöön tai liikenneturvallisuuteen.

Riskit ja häiriötilanteet

Arviointiohjelman mukaisesti toiminnasta aiheutuviksi merkittävimmiksi riskeiksi on mainittu jätepatojen murtuminen, patovuodot, tulipalo, poltto- ja jäteöljysäiliöiden rikkoutuminen, tuotevarastoalueiden pölyäminen ja murskaamon pölynpoiston toimintahäiriöt. Keskeisimmät häiriötilanteet on tunnistettu hyvin. Arviointiselostuksessa tulee kuitenkin kuvata tarkemmin riskien todennäköisyyttä ja sekä sitä, millaisia vaikutuksia riskeillä toteutuessaan olisi ihmisten terveydelle ja ympäristölle. Erityisen tärkeää on myös esittää keinoja, joilla mahdollisia riskejä pyritään vähentämään jo ennakolta.

Pohjois-Savon ELY-keskus huomauttaa, että mikäli rikastushiekka-altaassa olevan vapaan veden määrä ylittää $200\,000\text{ m}^3$, luokitellaan altaan reunavallit suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavaksi 1-luokan padoksi. Tällaiselle padon osalta on laadittava erillinen vahingonvaaraselvitys. Selostuksessa on aiheellista pohtia laajeneeko rikastushiekka-alue VE1 ja VE2:ssa nykyisellä sijaintipaikalla siihen mittakaavaan, että padot luokitellaan 1-luokkaan.

Epävarmuustekijät ja oletukset

Arvioinnissa on suurelta osin tarkoitus hyödyntää jo olemassa olevaa seuranta- ja tutkimustietoa. Hankkeen sijoittuminen alueelle, jolla on jo

aiemmin ollut vastaavantyyppistä toimintaa, on vaikuttanut siihen olettamukseen, ettei hankkeesta aiheutuisi merkittäviä ennalta tuntemattomia vaikutuksia. Selvityksiin, tutkimuksiin ja olettamuksiin liittyy kuitenkin aina epävarmuustekijöitä, joiden vaikuttavuutta arviointitulokseen tulee arviointiselostuksessa tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kattavasti. Viimeaikaiset kokemukset kaivosteollisuudesta osoittavat sen, että myös ennakoimattomia vaikutuksia voi syntyä.

Osallistuminen

Arviointiohjelmassa on esitetty yleispiirteinen suunnitelma siitä, kuinka arviointimenettelyn aikana osallistuminen järjestetään. Erityistä ohjausryhmää ei ole tarkoitus perustaa. Pohjois-Savon ELY-keskus ei pidä ohjausryhmän perustamista tässä tapauksessa välttämättömänä. Tärkeää on kuitenkin se, että tiedottaminen ja vuorovaikutus alueen asukkaiden, loma-asukkaiden, elinkeinoharjoittajien ja muiden intressitahojen kanssa järjestetään riittävällä tavalla. Lähivaikutusalueen lisäksi on huomioitava osallistajat myös rikastamon ja Kyyliälän kaivoksen välisellä kuljetusreitillä. Tiedottamisen on oltava avointa ja aktiivista. Tällä turvataan osallisten riittävä tiedonsaanti hankkeesta ja sen etenemisestä, joka on yksi YVA-menettelyn perustarkoituksia.

Raportointi

Arviointiohjelmassa hanke on esitetty tiivistetysti ja selkeästi. Arviointiohjelmasta saa yleiskuvan rikastamon toiminnasta ja tuotantoprosessista. Yleistetty esittämistapa on saattanut joiltakin osin hankaloittaa ja heikentää etenkin vesistöön, ihmisiin ja liikenteeseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Tästä syystä arviointiselostuksessa on kerrottava selkeästi, mihin tietoihin ja tehtyihin selvityksiin arviointi perustuu kunkin vaikutuksen osalta. Arviointiselostus tulee pyrkiä tekemään ymmärrettävään ulkoasuun sekä kiinnittää huomiota arvioinnin tuloksista tehtävän tiivistelmän ymmärrettävyyteen.

Yhteenveto

Arviointiohjelma täyttää YVA-laissa ja YVA-asetuksessa asetetut vaatimukset. Arviointiohjelmassa hanke on esitetty tiivistetysti ja selkeästi. Esityksestä saa hyvän yleiskuvan rikastamon toiminnasta ja tuotantoprosessista. Arviointiselostuksessa hanketta on tarkasteltava kokonaisvaltaisesti sen koko elinkaari huomioiden. Arviointiselostukseen on sisällytettävä arvio rikastushiekan loppusijoituksen tilantarpeesta toteutusvaihtoehtoin. Selostuksessa on myös kuvattava se, mihin rikastushiekat sijoitetaan. Mikäli rikastushiekat aiotaan sijoittaa nykyiselle alal alueelle, on selostuksesta käytävä ilmi mille korkeudelle rikastushiekka-aldien patoja mahdollisesti joudutaan korottamaan.

Arviointiselostuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että hanketta koskevat selvitykset ovat sekä sisällöllisesti että alueellisesti riittävän kattavia, monipuolisia ja luotettavia. Varsinkin vesistövaikutusten arvi-

ointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Vesistövaikutuksia on arvioitava kunkin toteutusvaihtoehdon osalta yhteismitallisesti siten, että vaihtoehtojen välinen vertailu on mahdollista. Arvioinnin tulokset tulee esittää selkeästi ja ymmärrettävällä tavalla. Samoin on myös selkeästi tuotava esille mahdolliset arvioinnin epävarmuustekijät. Arvioinnin pohjana on pyrittävä käyttämään uusinta tietoa kaivos- ja rikastamotoiminnan mahdollisista ympäristövaikutuksista.

Arviointiselostuksessa tulee kiinnittää myös huomiota erilaisiin häiriötilanteisiin ja niihin varautumiseen. Selostuksessa tulee kuvata toiminnasta aiheutuvien riskien todennäköisyyttä sekä sitä, millaisia vaikutuksia riskeillä toteutuessaan olisi ihmisten terveydelle ja ympäristölle. Eri-tyisen tärkeää on myös esittää keinoja, joilla mahdollisia riskejä pyritään vähentämään jo ennakolta.

Liikennevaikutusten tarkastelu ei saa rajoittua vain hankkeen lähivaikutusalueelle. Arviointiselostuksessa on huomioitava erikseen myös taajamat sekä muu tienvarsiasiatus mikäli arvioinnin johdosta käy ilmeiseksi, että hankkeesta aiheutuu näihin kohdistuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Arvioinnin yhteydessä on tarvittavilta osin oltava yhteydessä tienpitoviranomaiseen ja kuntiin sekä kuultava tienvarren asukkaita.

Meluvaikutuksia tarkasteltaessa on otettava huomioon hankealueen ja läheisten tieosuuksien lisäksi myös muut alueet, joilla liikenteestä aiheutuu merkittävää meluhaittaa. Pölyämisen osalta arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota varsinaisen rikastamotoiminnan lisäksi myös liikenteen lisääntymisestä johtuviin pölyhaittoihin ja niiden merkitykseen taajamille ja tienvarsiasiatukselle.

ARVIOINTIOHJELMAN JA YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on nähtävillä arviointiohjelman kanssa arviointimenettelyn ajan 5.12.2011 alkaen Kaavin kunnanvirastossa (Kaivotie 1, Kaavi) ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat –vastuualueella (Asemakatu 7, Kuopio). Lausunto on luettavissa myös Pohjois-Savon ELY-keskuksen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/pohjois-savo/yva.

JAKELU JA MAKSUT

Kylylahti Copper Oy, Kari Janhunen, Sänkinotkonkatu 2, 83500 Outokumpu.

Tästä yhteysviranomaisen lausunnosta peritään Kylylahti Copper Oy:ltä maksu, jonka suuruus on 4 800 euroa. Maksun perusteena on valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen maksullisista suoritteista vuonna 2011 (1394/2010). Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Jari Mutanen
johtaja

Juha Perho
viestintäpäällikkö

Tämän yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet seuraavat asiantuntijat Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta: Ympäristövastuuyksikön päällikkö Kaisu Mikkonen, teollisuuden ylitarkastaja Hanna-Kaisa Huhta, ympäristönsuojelun erityisasiantuntija Jorma Lappalainen, luonnonsuojelun ylitarkastaja Anne Grönlund, alueidenkäytön ylitarkastaja Leila Kantonen ja limnologi Taina Hammar. Liikennevaikutuksia koskevilta osin valmisteluun ovat osallistuneet liikennevastuualueelta suunnittelupäällikkö Patrick Hublin ja liikennejärjestelmäasiantuntija Jonna Väättäinen.

LIITTEET Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettäviä käsitteitä
Kopiot annetuista lausunnoista ja mielipiteistä (hankkeesta vastaavalle)

Luettelo lausunnon tai mielipiteen lähettäneistä:

Pohjois-Savon liitto
Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue
Itä-Suomen aluehallintovirasto, peruspalvelut, oikeusturva ja luvat –vastuualue
Koillis-Savon luonnontyöstävät ry
Luikonlahden lomakylä
+ yksityishenkilö(t)

Tiedoksi:

Suomen ympäristökeskus SYKE
Kaavin kunnanhallitus
Kaavin kunnan tekninen lautakunta
Kaavin kunnan ympäristölautakunta
Pohjois-Karjalan ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
Geologian tutkimuskeskus, Itä-Suomen yksikkö
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry
Luikonlahden kyläyhdistys ry
Kaavi-Juojärven kalastusalue
Maarianvaaran osakaskunta
Luikonlahden osakaskunta
Retusen osakaskunta

Liite yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamaan lausuntoon YVA-hanketta "Luikonlahden rikastamon rikastuskapasiteetin lisääminen"

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tarkoituksena on varmistaa, että ympäristövaikutukset selvitetään riittäväällä tarkkuudella merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavien hankkeiden suunnittelussa ja että ne kirjataan tulevien päätöksenteon pohjaksi. Ympäristövaikutusten arviointi ei siis ole itsessään päätös, eikä siinä oteta kantaa hankkeesta mahdollisesti aiheutuvien haittojen korvaamisen haitankärsijälle, eikä siinä myöskään oteta kantaa suoranaisesti yksittäisiin yksityiskohtiin. Korvaus yms. vaateet käsitellään hankkeen jatkosuunnittelun ja päätöksen teon yhteydessä, kuten esim. vesilain tai tielain mukaisessa käsittelyssä. YVA-menettelyn tavoitteena on myös lisätä kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa suunnitteluun.

YVA-menettely jakautuu kahteen vaiheeseen, arviointiohjelman- ja arviointiselostusvaiheeseen. Arviointimenettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa kerrotaan mm., mitä vaihtoehtoja ja vaikutuksia suunnittelun aikana selvitetään. Ohjelman jälkeen laadittava ympäristövaikutusten arviointiselostus sisältää mm. vaihtoehtojen vaikutukset sekä haittojen ehkäisy- ja rajoittamistoimet.

Yhteysviranomaisen kuuluttaa arviointiohjelman ja arviointiselostuksen vireilläolosta, kerää mielipiteet ja lausunnot ja laatii niiden pohjalta oman lausuntonsa asiakirjojen riittävydestä. Kansalaisilla, viranomaisilla ja muilla tahoilla on YVA-menettelyssä mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoaikoina sisältöön selvitettävien vaihtoehtojen ja ympäristövaikutusten osalta.

Seuraavassa on kerrottu lyhyesti niitä käsitteitä ja termistöä, jota yleensä käytetään ympäristön vaikutusten arvioinnista annetun lain mukaisessa arviointimenettelyssä:

Ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja/tai välillisiä vaikutuksia, jotka kohdistuvat mm.:

- Ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- Maaperään, vesiin, ilmaan ja ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen
- Yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön
- Luonnonvarojen hyödyntämiseen
- Edellä mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan menettelyä, jossa arvioidaan ja selvitetään hankkeiden aiheuttamia ympäristövaikutuksia ja kuullaan niitä, joiden oloihin ja etuihin hanke saattaa vaikuttaa. Arviointimenettely alkaa hankkeesta vastaavan esitetystä arviointiohjelmasta ja päättyy yhteysviranomaisen antamaan lausuntoon arviointiselostuksesta.

Hankkeesta vastaavalla tarkoitetaan sitä toiminnanharjoittajaa, joka on vastuussa toiminnan suunnittelusta tai toteuttamisesta.

Yhteysviranomaisella tarkoitetaan asetuksella säädettyä viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään asianmukaisesti. Yhteysviranomaisen kokooa annetuista lausunnoista ja mielipiteistä yhteenvedon ja liittää sen hankkeesta vastaavalle antamaansa lausuntoon.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmalla tarkoitetaan hankkeesta vastaavan laatimaa suunnitelmaa kuinka he aikovat arvioida hankkeesta aiheutuvat vaikutukset, mitä selvityksiä heillä on tarkoitus tehdä arvioinnin pohjaksi sekä kuinka he aikovat järjestää ihmisten kuulemisen ja osallistumisen.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksella tarkoitetaan asiakirjaa, jossa hankkeesta vastaava esittää tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehtoista, hankkeen aiheuttamista vaikutuksista sekä esittää haittojen vähentämiseksi tekemiään ratkaisuja. Arviointiselostusta laatiessaan hankkeesta vastaava ottaa huomioon yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon.

Osallistumisella tarkoitetaan sitä vuorovaikutusta ja keskustelua, jota käydään hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, muiden viranomaisten sekä hanke- tai vaikutusalueella asuvien välillä.